מהדורה למורה – חדשות בכיס

כיתה ח׳ · טקסט מידעי · 326 מילים · גרסה: עולים · מפתח תשובות בעמוד זה, דפי התלמידים מהעמוד הבא

מבנה הדף: טקסט עם פסקאות ממוספרות ← חלק א׳ איתור (רמה א׳) ← חלק ב׳ הסקה, השוואה ומונח (רמה ב׳) ← חלק ג׳ טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳) ← כרטיס יציאה. בגרסת עולים: מילון קצר בראש הדף, שאלות איתור כשאלות בחירה, פתיחי משפט.

🔑 חדשות בכיס – טקסט מידעי

1 (א׳) · מה מהבאים הוא יתרון של הרשתות לפי הטקסט? ✔ ב. הן מהירות | תשובה מלאה: הן מהירות; הן מאפשרות לשמוע קולות של אנשים רגילים; הן נגישות.

2 (א׳) · למה ידיעות כוזבות מתפשטות מהר? ✔ ב. כי הן מעוררות רגשות חזקים | תשובה מלאה: כי הן מפתיעות, מפחידות או מרגיזות, ורגשות חזקים גורמים לנו ללחוץ על "שתף".

3 (א׳) · שניים מאלה: לאמת מידע בשני מקורות לפחות; לתת לצד המואשם להגיב; להפריד בין ידיעה לדעה; לפרסם תיקון כשטועים. [מילים להדגשה: אילו כללים, פסקה ד, שניים]

4 (ב׳) · ברשת כל אחד יכול לפרסם ואין עורך שבודק; בעיתונות יש עורכים, אימות בשני מקורות ופרסום תיקונים. [מילים להדגשה: השוו, הבדל אחד]

5 (ב׳) · מצב שבו המערכות מציגות לנו בעיקר תכנים שמתאימים לדעות שלנו; היא מסוכנת כי אנחנו לא נחשפים לדעות אחרות ומתחילים לחשוב שכולם חושבים כמונו. [מילים להדגשה: הסבירו, המונח, מדוע מסוכנת]

6 (ב׳) · שכאשר אנחנו משתפים, אנחנו מחליטים מה יגיע לאחרים – בדיוק כמו עורך; לכן גם עלינו מוטלת אחריות לבדוק את המידע לפני שמפיצים אותו. [מילים להדגשה: מה רוצה לומר]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: יתרונות הרשתות; מהירות ההפצה של כזב; ארבע השאלות; "העתיד הוא שילוב"). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

💡 לדיון בכיתה: בקשו מהתלמידים לנמק בעל פה את סימון "איך הגעתם לתשובה" בשאלה אחת מכל חלק.

טקסט 5: חדשות בכיס

כיתה ח' · טקסט מידעי · גרסה עם מילון

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 **מילון קצר**
עורך – מי שבודק ומחליט מה יתפרסם · **כוזבות** – לא נכונות, שקריות · **לאמת** – לבדוק שמשהו נכון · **אינטרס** – טובה או רווח שמישהו רוצה להשיג · **מנגנון** – שיטה קבועה שפועלת כדי שמשהו יקרה · **בועה** – מקום סגור, מנותק ממה שבחוץ

📖 לפני הקריאה: כנראה שמעתם על אירוע חשוב לראשונה מסרטון קצר או מהודעה שהעביר חבר. האם כל מה שמתפרסם ברשת נכון? הטקסט שלפניכם משווה בין חדשות ברשתות החברתיות לבין עיתונות מקצועית. קראו, ושימו לב לכלים שהוא מציע.

טקסט מידעי

חדשות בכיס

פעם חיכו לעיתון של הבוקר. היום החדשות מגיעות לטלפון בכל דקה, לפעמים מאנשים שאין להם מושג מה קרה. איך יודעים למי להאמין?

א לפני כמה עשורים, רוב האנשים קיבלו את החדשות משלושה מקורות: העיתון, הרדיו והטלוויזיה. מאחורי כל אחד מהם עמדו עיתונאים ועורכים, שבדקו מידע לפני שפרסמו אותו. היום, רבים מבני הנוער מקבלים את החדשות בעיקר מהרשתות החברתיות: מסרטונים קצרים, מתמונות ומהודעות שחברים מעבירים זה לזה.

ב לרשתות יש יתרונות ברורים. הן מהירות: מידע על אירוע יכול להגיע תוך דקות, ולפעמים עוד לפני שעיתונאים הגיעו למקום. הן מאפשרות לשמוע קולות של אנשים רגילים, שלא תמיד מקבלים במה בעיתונות. והן נגישות – כל מה שצריך הוא טלפון.

ג אבל למהירות יש מחיר. ברשת, כל אחד יכול לפרסם, ואין עורך שבודק. שמועה יכולה להפוך ל"עובדה" רק כי אלפי אנשים שיתפו אותה. מחקרים מצאו שידיעות כוזבות מתפשטות לעיתים מהר יותר מידיעות נכונות, כי הן מפתיעות, מפחידות או מרגיזות – ורגשות חזקים גורמים לנו ללחוץ על "שתף".

ד עיתונות מקצועית פועלת לפי כללים. עיתונאי צריך לאמת מידע בשני מקורות לפחות, לתת לצד שמואשם הזדמנות להגיב, ולהפריד בין ידיעה לבין דעה. כשעיתון טועה, הוא אמור לפרסם תיקון. העיתונות אינה מושלמת – גם עיתונאים טועים, ולפעמים יש להם אינטרסים – אבל יש לה מנגנונים של בדיקה ואחריות.

ה בנוסף, הרשתות מציגות לכל אחד את מה שהוא אוהב לראות. מערכות ממוחשבות לומדות על מה אנחנו לוחצים, ומציגות לנו עוד מאותו דבר. כך נוצרת "בועת מידע": אנחנו רואים בעיקר דעות שמתאימות לשלנו, ומתחילים לחשוב שכולם חושבים כמונו.

ו איך מתגוננים? לפני שמשתפים ידיעה, כדאי לשאול ארבע שאלות: מי פרסם את זה, והאם הוא מקור אמין? האם יש עוד מקורות שמדווחים על אותו דבר? מתי זה פורסם – אולי זו ידיעה ישנה? והאם הידיעה מנסה לגרום לי לכעוס או לפחד במיוחד? אם התשובה לשאלה האחרונה היא "כן", זה הזמן לעצור ולבדוק פעמיים.

ז העתיד, כנראה, אינו "רשתות או עיתונות", אלא שילוב. גם עיתונים מפרסמים היום ברשתות, וגם אנשים רגילים יכולים לדווח בצורה אחראית. האחריות עוברת גם אלינו: כל לחיצה על "שתף" היא החלטה קטנה של עורך. השאלה היא אם נהיה עורכים טובים.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה מהבאים הוא יתרון של הרשתות לפי הטקסט? 🔍 איתור מידע

◯ א. יש בהן עורך שבודק

◯ ב. הן מהירות

◯ ג. כל מה שכתוב בהן נכון

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. למה ידיעות כוזבות מתפשטות מהר? 🔍 איתור מידע

◯ א. כי הן ארוכות

◯ ב. כי הן מעוררות רגשות חזקים

◯ ג. כי עיתונאים כותבים אותן

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו כללים מחייבים עיתונאי מקצועי, לפי פסקה ד? ציינו שניים. 🔍 איתור מידע

_____

_____

_____

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. השוו בין חדשות ברשתות לבין עיתונות מקצועית: ציינו הבדל אחד בדרך הבדיקה של המידע. 🧩 הבנה והסקה

ברשתות... ואילו בעיתונות... _____

_____

_____

_____

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. הסבירו את המונח "בועת מידע" בלשונכם. מדוע היא מסוכנת? 🧩 הבנה והסקה

_____

_____

_____

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. מה רוצה הכותב לומר במשפט "כל לחיצה על 'שתף' היא החלטה קטנה של עורך"? 🧩 הבנה והסקה

הכותב רוצה לומר שכאשר אנחנו משתפים... _____

_____

_____

_____

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג׳ – טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳)

יש הטוענים שבני נוער צריכים לקבל חדשות רק ממקורות עיתונאיים מוכרים, ולא מהרשתות, כדי לא להיחשף למידע כוזב. אחרים טוענים שאין טעם להתעלם מהרשתות, ושעדיף ללמוד לבדוק מידע בכל מקום.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטקסט או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

אני תומך/ת בעמדה ש... כי... _____

התשובה המלאה:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟